

Det Profetiske

...og de forskellige aspekter af den profetiske dimension

af Jesper Veiby

Artiklen må frit videreformidles,
blot det sker uforandret.

jesper@veiby.dk

www.jesperveiby.org

Den profetiske dimension er uløseligt knyttet til Kirkens liv, side om side med det mirakuløse og det naturlige. Det *profetiske*, *mirakuløse* og *naturlige* udgør her tre grundlæggende aspekter, som skal forstås i bredest mulige forstand. Det profetiske handler ikke kun om profetiske ord, men om viden formidlet udover den viden, man opnår via sanser og logik. Det mirakuløse handler ikke om kun mirakelgaven, men om den midlertidige dispensation fra de naturlove, vi er underlagt, i forbindelse med guddommelig indgriben. Det naturlige handler tilsvarende ikke om det jordbundne og måske kødelige, men om fysik, forstand og sanseapparat, hvorved vi er i kontakt med verden.

Det må her understreges, at det profetiske hhv. mirakuløse ikke er mere "åndeligt" end det naturlige, for så vidt man med åndeligt forstår bibelsk og i tråd med Åndens vilje. I den forstand er også det naturlige givet af Gud for at tjene Gud – vel at mærke ligeværdigt med det profetiske og det mirakuløse. Forskellen er snarere, at det profetiske og mirakuløse typisk forudsætter Guds intervention, mens man altid kan trække på sine naturlige ressourcer, selvom også de to førstnævnte bør være almindeligt til stede og naturligt integreret i den kristnes liv.

Den profetiske dimension er koblet på "kraftdimensionen" i den kristnes liv, men også her gælder jo jvnf. Paulus formaning,¹ at kraft koblet af kærlighed er værdiløs, og at den ingen værdi har i sig selv, men kun i forbindelse med formidling og betjening. Da der ikke i Bibelen er nogen systematisk behandling af den profetiske dimension og tjeneste, i modsætning til f.eks. Romerbrevets systematiske behandling af retfærdiggørelse, bærer megen undervisning præg af en vis kobling til erfaringer og oplevelser.

Imidlertid er det min overbevisning, at man kan se et mønster i Skriften, for hvordan den profetiske dimension kommer til udtryk (og skal komme til udtryk), og at dette bør fungere både som blueprint og lakmusprøve.² Ligesom det er min overbevisning, at den profetiske dimension ud fra Skriftens mønster

hverken har den hypede eftersmag af Hollywood eller den beske eftersmag af noget underligt,³ men bør være en integreret del af Kirkens liv – til og med diakonalt, om man vil.⁴

2.

Inden vi går videre, er det nødvendigt at adressere den lektie, vi kan lære af Skriftens eksempler og ikke blot af den direkte undervisning. Historisk har dette været et stridspunkt, og det traditionelle standpunkt siden reformationen har ofte været, at alene de såkaldt didaktiske⁵ tekster – altså primært brevene – kunne anvendes som norm. Jeg vil hertil hævde, at de eksempler, som Helligånden har udvalgt i beretninger fra såvel Jesu liv som de første kristnes liv, også tjener som norm, idet disse udgør et normativt mønster.

Den, som måtte erklære sig enig heri, kan om nødvendigt springe dette afsnit over, men et lille sidespring er her nødvendigt.

Det er næppe til diskussion, at eksempler i almindelighed ikke er normative. Hvis en tænkt observatør iagttager f.eks. arbejdsgangen på en skadestue, så kan vedkommende umiddelbart kun udlede, hvad der sker (deskriptivt), og ikke hvad der bør eller burde ske (preskriptivt). Vedkommende vil derfor ikke på basis af sine observationer kunne udforme en regel. Sådan vil den traditionelle argumentation lyde. Bibelens eksempler er i det lys tvivlsomme som norm, idet de måske afspejler den handlendes ufuldkommenhed. Eksemplerne fra Jesu liv naturligvis undtaget, men her vil man til gengæld argumentere for, at eksemplerne ikke udgør et bevidst mønster.

Med førnævnte eksempel fra skadestuen vil de fleste dog nok indrømme, at har man et tilstrækkeligt datamateriale, så er sagen en anden. Idet man antager, at folkene på skadestuen arbejder ud fra visse skrevne eller uskrevne normer, så vil man også kunne antage, at disse følges nogenlunde, og at de fejlkilder, som er i observationerne, kan reduceres ved hjælp af flere data. Således vil f.eks. 1000 eksempler på behandling af et benbrud nok kunne bruges

¹ 1.Kor.13,1-

² Altså som skabelon at arbejde efter og som målestok for sund/sand anvendelse eller udtryk.

³ Som Kirke må vi til dels gribe i egen barm og erkende, at heller ikke ethvert udtryk for det profetiske indenfor Kirkens rammer har været lige sundt og afbalanceret.

⁴ Jeg bruger her betegnelsen diakonalt for at vise, at den profetiske

dimension ikke blot handler om intellektuel forudviden eller intellektuelle fortolkninger heraf, ej heller repræsenterer den et trækplaster ved hvilken Gud ønsker at få folk i tale. Den profetiske dimension handler om, at Gud taler. På forskellige måder og gennem forskellige gaver, men ud fra omsorgen for den ufrelste, for den enkelte af sine børn og for Kirken i almindelighed.

⁵ "belærende"

til at beskrive skadestuens procedurer, da nogle enkeltstående fejlbehandlinger skiller sig ud og kan sorteres fra. Men da Bibelens eksempler er få og spredte målt med en sådan målestok, er de ikke nok til at kunne udlede normative retningslinjer af.

Det er fristende at påpege de dele af kirkens praksis, som reelt kun understøttes af relativt få bibelske eksempler, f.eks. brugen af søndag som ugentligt helligdag i stedet for den jødiske sabbat,⁶ eller den frikirkelige praksis med barnevelsignelser, som næppe finder støtte i andet end en enkelt begivenhed i Skriften.⁷ I praksis godtager man altså et normativt forbillede, som man teoretisk tager forbehold overfor.

På et menneskeligt plan er der igen diskussion om de førnævnte forbehold hhv. krav om betydeligt datamateriale. Hvis man imidlertid forudsætter, at de udvalgte eksempler ikke er tilfældige, men repræsentative, ændrer det alting. I vores almindelige omgang med data kan man ikke forudsætte, at eksempler, målinger eller tests er repræsentative, ligesom man heller ikke kan forudsætte, at påstande, tekster mv. er udtryk for ufejlbarlige sandheder. Men ligesom Kirken jo hævder det sidste om Bibelen, så vil det være naturligt at hævde det første om Bibelens eksempler. Bibelen bekræfter dette og slår fast, at det, der er skrevet, er skrevet for, at vi kan "lære af det".⁸ Dette ville reelt være umuligt, hvis eksemplerne ikke er prototypiske, hvis Kirkens mænd og kvinder i de fremhævende eksempler og episoder ikke agerer både indenfor den tilladte og af Gud ønskede ramme og "normalt" indenfor denne.⁹

Det korte af det lange er altså, at de eksempler, som Helligånden ledte Bibelens forfattere til at fremhæve og medtage, må forudsættes at være repræsentative; altså at de dels afspejler Kirkens praksis og lære,¹⁰ dels individuelt afspejler noget typisk eller

prototypisk,¹¹ og dels samlet tegner et tilstrækkeligt billede af den konkrete problemstilling.¹²

Det er rigtigt, at man ikke via eksemplets magt kan trække lige så skarpe og klare grænser op, som man kan udtrykke med ord og klar tale. Derfor må Bibelens eksempler naturligvis suppleres af og understøttes af de skriftsteder, som taler om et givent emne, ligesom man må udtale sig mindre kategorisk, hvor der er få og måske uensartede eksempler at bygge på. Men ikke desto mindre vil vægten i langt højere grad ligge på eksemplerne og det normative mønster, man kan udlede heraf, når det drejer sig om spørgsmål, hvor der ikke gives samlet og systematisk undervisning,

Man kan illustrere dette ved at tænke de bibelske eksempler indtegnet i et koordinatsystem, med forskellige karakteristika langs hver akse. Det er selvfølgelig simplificeret, men et godt pædagogisk hjælpemiddel.

Enkelte måtte måske have det synspunkt, at "Gud er suveræn, så derfor kan vi ikke sige, hvordan han vil gøre ting", hvilket medfører, at hele "arealet" er i brug, selvom de bibelske eksempler alle måtte befinde sig indenfor en snævert område. Selvom synspunktet måtte udspringe af en tilsyneladende respekt for Guds suverænitet og/eller et ønske om ikke at begrænse Åndens virke i Kirken, så er det alligevel ude af trit med Guds måde at gøre tingene på. Gud *kan* vel gøre ting på alle mulige måder, men han *gør* det bare ikke i praksis.

Andre ville måske i praksis tillade en ikke ubegrænset men dog meget stor afvigelse fra de bibelske eksempler ud fra samme tankegang, men i en mindre dogmatisk forklædning. Man kan illustrere det ved at tegne en meget stor cirkel rundt om de bibelske eksempler. Problemet er her grundlæggende det samme som før, nemlig at man implicit åbner op for, at Gud gør ting på en måde, som han bare i praksis

viser, at der er tale om et eksempel på synd, oprør mv., at dette er i tråd med Kirkens forståelse af disse ting, og eventuelle tilsyneladende (!) modsætninger i forhold til andre passager må løses gennem god eksegesi.

¹¹ Alle situationer og alle møder mellem mennesker er unikke, men det må forudsættes, at når et eksempel på den måde er udvalgt og taget frem med det formål, at man kan lære af det, og det ikke specifikt nævnes som en undtagelse, så befinder eksemplet sig ikke i periferien af det tilladte, men godt og grundigt indenfor normalen.

¹² Heri ligger, at hvis Helligånden har udvalgt en række eksempler, så kan disse samlet set ikke være "skævt" eller have bias, men må forudsættes at udgøre en repræsentativ stikprøve.

⁶ Apg.20,7

⁷ Ex. Matt.19,13-15

⁸ Rom.15,4

⁹ Det er indlysende, at der heri ligger det forbehold, at Bibelen også beskriver gudløse og frafaldne menneskers handlinger, og at disse måske nok kan være typiske for sådanne, men naturligvis ikke er normative for vore handlinger. Det er ikke principielt forskelligt fra, at Bibelen citerer både Judas og Djævelen selv, men uden at vi citerer eller bruger netop de passager som et udtryk for Guds ord til os.

¹⁰ Når det f.eks. i Apg.20,7 nævnes, at de troendes samledes den første dag i ugen, eller i luk.10,39 nævnes at Maria modtager undervisning af Jesus, eller at Gal.2,12 viser, at heller ikke de jødetroende spiste kosher, så må det forudsættes, når konteksten ikke

ikke gør. Og hvis den cirkel, som billedligt måtte indhegne det tilladelige, er af overnormal størrelse, så vil det i praksis ikke være muligt at "lære af det", som Skriften siger, for (næsten) alt andet kan også være ok.

Den anden grøft kan man finde hos den, som mener, at Bibelen angiver de eneste mulige måder, som ting skal ske på, og som derfor mener, at Kirkens praksis og åndelige erfaringer skal befinde sig direkte oveni de bibelske eksempler. Også her kan der være tale om et udtryk for respekt for Guds Ord, men tilgangen er alligevel for rigid. Peter og Johannes helbreder syge ligesom Jesus gjorde, men enhver detalje og ethvert ordvalg er selvsagt ikke identisk. Gud giver friere rammer end som så.

Den bibelske tilgang, vil jeg hævde, er at tegne en snæver cirkel om de bibelske eksempler. Alene på den måde kan man i praksis "lære af det", der står skrevet, uden at man bevidstløst skal kopiere givne eksempler til mindste detalje.

Det må her være indlysende, at hvis der er meget få eksempler, så er man tvunget til at være mindre præcis, end hvis der er mange, og hvis de eksisterende eksempler fra Bibelen varierer en del, må "rummeligheden" selvsagt være betydeligt større, end hvor de er ensartede og entydige. Tilsvarende kan det være nødvendigt dels at supplere med undervisende tekster, dels opdele eksemplerne efter type, hvis dette giver større klarhed. F.eks. kunne man i teorien forestille sig, at man skulle evangelisere på forskellig måde overfor jøder end overfor hedninger.¹³ Hvis det var tilfældet, ville man måske få et uensartet billede, hvis man betragtede alle Bibelens eksempler på evangelisation og sjælevinding under ét, men opnå et klarere og mere entydigt billede, hvis man så på de to typer for sig. Tilsvarende vil gælde enhver anden problemstilling.

Nogle praktiske eksempler kan illustrere pointen. Der er mange eksempler på helbredelser i Bibelen, og de er ret uensartede. Nogle salves med olie,¹⁴ andre får mudder smurt på øjnene,¹⁵ nogle befales at bade,¹⁶ andre helbredes af bæltter og skygger,¹⁷ ¹⁸

andre igen befales raske.¹⁹ Det er indlysende et område, hvor der tillades variation. Samtidig kræver det blot en lidt veludviklet fantasi at forestille sig eksempler, som ville være så langt ude, at de ville diskvalificere sig. Tjenester og kirkens ledelse er et andet punkt. Der omtales ældste,²⁰ ligesom apostle indgår i lederskabet,²¹ og tjenesteteams ditto.²² Men selvom der er en vis variation, og man en enkelt gang tilmed valgte via lodtrækning,²³ så vil alle nok være enige om, at en månedlig lodtrækning om hvem der skal være præst i kirken, oplagt falder udenfor det bibelske mønster og dermed det bibelske mandat. Andre steder er variationen betydeligt mindre, f.eks. omtales tungetale²⁴ eller tungetale og profetiske ord²⁵ altid i forbindelse med, at mennesker modtager Åndens dåb, hvilket efterlader et begrænset rum for variation mht. hvad der kan tages som udtryk for eller bevis på Åndsdåben.

Anvendelsen af normative forbilleder på basis af de mønstre, man kan se i Skriften, vil nok opleves lidt diffust for nogle og snærende for andre. Ikke desto mindre vil jeg hævde, det er bibelsk og følger naturligt af det overleverede vidnesbyrd som en kilde til læring, selvom man også her er afhængig af god eksegese og en fornuftig og sund bedømmelse af de aspekter, som er relevante i relation til de konkrete eksempler.

Endelig bør det nævnes, at man kan bedømme en given situation med afsæt i de bibelske forbilleder, uden at man behøver have fuld forstående af de mulige fejkilder, som er involveret. Ikke mindst mht. det profetiske er dette en vigtig påmindelse. Der er situationer, hvor dæmoniske kræfter er på spil, selvom det næppe er hovedkilden i kirkeligt regi. Der er situationer, hvor den enkeltes forudindtagethed²⁶ eller generelle ufuldkommenhed²⁷ spiller ind. Og tænkeligt er der situationer, hvor almindelig dumhed, banale misforståelser eller blot vaner og traditioner spiller ind. En afvisning af et profetisk udtryk er ikke automatisk lig med en påstand om, at der så er tale om dæmonisk forførelse, ligesom det ikke pr. definition vil være et forsøg på at udsukke

¹³ Jeg siger ikke hermed, at dette er tilfældet, men nævner det alene som et eksempel på en type af problemstilling, der kunne forekomme, og som ville kunne afdækkes herved.

¹⁴ Mark.6,13

¹⁵ Johs.9,6

¹⁶ 2.Kong.5,10

¹⁷ Apg.19,12

¹⁸ Apg.5,15

¹⁹ Mark.5,34

²⁰ Apg.14,23

²¹ Jvnf. Apg.15,2

²² Antydet i Apg.13,1 og i Paulus' teams med bl.a. ham selv og Timoteus.

²³ Apg.1,26

²⁴ Apg.10,46

²⁵ Apg.19,6

²⁶ Ez.13,2 "profeterer ud af eget hjerte"

²⁷ 1.Kor.13,9

Åndens virke i Kirken, og som sådan bør det heller ikke opfattes. En afvisning på førnævnte præmisser er alene et udtryk for, at man i Kirken er forpligtet på de bibelske eksempler og sorterer afvigelser fra, både når årsager og kilder er klart belyst, og når det er uklart, om fejlene (blot) måtte skyldes menneskelig ufuldkommenhed, misforståelser og tankeløshed.

3.

Hvis man betragter de eksempler, som Bibelen giver indenfor det profetiske, så er det umiddelbart oplagt, at der er eksempler, som straks diskvalificerer sig. Således kommer det profetiske ikke til udtryk gennem fiktion, og selvom der i tidens løb er udgivet megen fiktion, som hævdes at have noget profetisk over sig, så åbenbarer Gud sig ikke profetisk gennem fiktion. Fiktion kan selvsagt være skrevet i et forsøg på at levendegøre og tolke det, som måtte være profetisk beskrevet i Skriften, og som forfatteren i forvejen er bevidst om og har en mening om. Men der er ikke bibelsk belæg for, at en forfatter i kraft af sin almene følelse af "inspiration" får kontakt med en "profetisk åre", hvorigennem Gud formidler ny åbenbaring i fiktionen, sådan at fiktionen åbenbarer ny viden, man ikke havde og ikke kunne udlægge fra eksisterende profetiske ord. Der er nemlig ingen eksempler på den slags i Skriften. Gud taler, men ikke gennem fiktion. Tilsvarende er der ingen eksempler på, at profetiske ord og profetisk betjening afregnes med kontant betaling, som det måtte ske ved sandsigersken på en markedsplads, og en eventuel kirkelig praksis med betaling for profetiske ord må derfor tilsvarende og selvfølgelig afvises.

Til gengæld er der et rigt, men også meget sammensat vidnesbyrd om profetiske *forudsigelser*, profetisk *betjening*, profetisk *viden* og profetisk *ledelse*, spændende fra det mere spektakulære til det næsten dagligdags. Bibelen lægger sig ikke fast på en bestemt opdeling, og andre ville måske vælge at inddele emnet på anden måde, f.eks. i 1) profetens tjeneste og 2) profetiske gaver; eller i a) profetiske ord,

b) profetiske drømme osv. Man vil kunne vælge forskellige vinklinger og forskellige inddelinger af praktiske og pædagogiske grunde, og som understreger forskellige pointer uden at konflikte.

I mine øjne differentierer de fire typer (forudsigelser, betjening, viden og ledelse) imidlertid naturligt mellem grundlæggende forskellige typer af profetiske udtryk, når man ser på kontekst, målgruppe og den praktiske håndtering.

4.

Profetiske forudsigelser er nok det, som de fleste i al almindelighed forbinder med det profetiske, selvom det ironisk nok udgør den mindste del af det profetiske område, bredt betragtet. For at afgrænse i forhold til andre udtryk, så må en profetisk forudsigelse angå, hvad der *vil* ske, eventuelt hvad der betinget vil ske;²⁸ og ikke blot hvad der *kan* ske. Forudsigelsen retter sig mod fremtiden på en absolut måde, mens det profetiske ord eller profetisk ledelse vel kan rette sig mod fremtiden, men ikke på en absolut måde.

På dette område kan der opnås stor afklaring ved at betragte forskellige typer af forudsigelser såvel som hvilke typer af personer/tjenester, disse formidles igennem. Man kan grundlæggende opdele forudsigelser i to grupper, den ene de *kristologiske* hhv. *eskatologiske* forudsigelser, altså de forudsigelser som angår Kristi komme eller de sidste tider før hans genkomst; den anden forudsigelser angående andre forhold. Ligeledes kan man observere, at den førstnævnte gruppe i Gamle Testamente blev formidlet af profeter, men i Ny Testamente af apostle; samt at det hverken i GT eller NT er enhver profet eller apostel, som formidler den slags, men alene dem, man traditionelt på engelsk har betegnet "foundational prophets/apostles", altså de profeter/apostle, som skrev Skriften.²⁹ Man kan finde flere eksempler på profeter hhv. apostle, som virkede i den pågældende tjeneste, men som ikke bidrog til Skriften, og som heller ikke bidrog med kristologiske/-eskatologiske forudsigelser.³⁰ Bibelens mønstre er her entydigt og åbner ikke op for

²⁸ Altså betinget af konkret omvendelse eller mangel på samme, som Bibelen åbner op for, jvnf. eksemplet med Jonas og Nineve, men ikke betinget af f.eks. forbøn eller mangel på samme eller tilsvarende, som Bibelen ikke nævner som eksempler.

²⁹ Eller i det mindste hvis autoritet ligger bag de bøger, som bærer deres navn, og for hvem de er den primære kilde, uanset om f.eks. Samuel vel måtte have nedskrevet Moses' ord i Mosebøgernes

endelige form, eller Markus nedskrev for apostlen Peter, og Lukas for apostlen Paulus.

³⁰ Ex. Elias fra Gamle Testamente eller Agabos fra Ny Testamente. Selvom de ikke skrev nogle af Bibelens bøger, eller stod bag dem, så kunne de godt have kommet med en kristologisk eller eskatologisk profeti, som kunne blive nedfældet i Bibelen sammen med de andre beretninger om, hvad de gjorde. Men der er ingen

kristologiske eller eskatologiske forudsigelser fra andre end disse, hvilket vel rettelig på disse områder henviser os til at søge viden gennem bibelstudier fremfor gennem profetiske ord og profetisk ledelse.

Man kan også konstatere, at profetens tjeneste nok går igen i Ny Testamente, og den nytestamentelige navnebror til den gammeltestamentelige profettjeneste har overtaget nogle af dennes funktioner, men der er på den anden side ikke grund til at behandle de to som samme to tjenester, ligesom nogle af den gammeltestamentelige profets opgaver tydeligvis i NT er henlagt til aposteltjenesten.

Lad os af pladshensyn nøjes med at konstatere, at den nytestamentelige profet sammen med de andre tjenestegaver gives os i forbindelse med Herrens opstandelse og herliggørelse.³¹ Hermed er det på sæt og vis en ny tjeneste og ikke en direkte videreførelse af den gammeltestamentelige tjeneste. Der er således både på et praktisk og ikke mindst principielt plan ingen grund til, at nytestamentelige profeter skal spejle sig (for meget) i gammeltestamentelige ditto, som der måske kan være en tendens til, men tværtimod bør spejle sig i de (indrømmet færre) nytestamentelige eksempler. Omvendt er der flere paralleller,³² så man kunne nok mere præcist kalde den nytestamentelige profettjeneste en nytestamentelig inkarnation af den gammeltestamentelige.

At apostlen i praksis overtager profetens rolle som talsmand overfor f.eks. myndigheder og repræsenterende kirken eller forsamlingen udadtil, fremgår dog af flere eksempler,³³ hvor apostle i rigt mål træder ind i disse opgaver, men hvor ingen profeter markerer sig på samme områder.

Endelig må det naturligvis huskes, at den troende i Gamle Testamente ikke var født på ny og ikke var udrustet med Helligånden, men at begge disse jo nu er opfyldt. Hvor den gammeltestamentelige troende var afhængig af profetens tjeneste som en mellemmand eller kontakt til Gud, så har den nytestamentelige troende nu selv fri adgang til Gud og til Guds ledelse – og Guds profetiske dimension i sit liv.³⁴ Det er derfor naturligt, at profettjenesten i Ny Testamente har en langt mindre fremtrædende rolle end i Gamle Testamente, og at såvel aposteltjenesten

som andre tjenester nu udfylder mange af de roller, som profeten havde i Gamle Testamente.

Det er dog ubestrideligt, at de eneste gange i Ny Testamente, hvor der formidles profetiske forudsigelser af almen karakter, så er det profeten, som formidler disse. Altså forudsigelser ind i kirkelivet, af relevans for kirken og dens medlemmer og angående dens/deres fremtid og omstændigheder. Profetens tjeneste er bredere end dette, og anses typisk også forbundet profetisk betjening i bredere betydning – jvnf. næste afsnit – samt profetisk forkyndelse i betydningen aktuel, konkret og rammende forkyndelse. Den profetiske dimensions forskellige udtryk berøres i de kommende afsnit, men profetens tjeneste som sådan er ikke temaet for artiklen. Det mønster, Bibelen viser os, og som her er pointen, er derimod, at profeten fortsat er den eneste formidler af almene profetiske forudsigelser, og det er derfor, den nytestamentelige profettjeneste er interessant her. Det er naturligvis ikke sådan, at kun profeten *må have lov* til at komme med forudsigelser, men sådan at (sande) forudsigelser ganske enkelt *vil* komme gennem profeten fremfor de andre tjenester, fordi dette nu engang er det mønster, Bibelen viser os. At det er unikt for profettjenesten og ikke findes i den profetiske tjeneste i bredere forstand bekræftes også af Apg.21,8-14, hvor Filip havde fire døtre med profetisk gave,³⁵ men hvor den profetiske forudsigelse først formidles, når profeten Agabos er til stede og gennem ham.

Grundlæggende sker bedømmelsen af profetiske forudsigelser retrospektivt, selvom Kirken naturligvis skal afvise profetiske forudsigelser, som åbenlyst er i modstrid med Bibelens forudsigelser og øvrige tale. Profetien bekræftes af opfyldelsen. Dog er der implicit betingede profetier, a la Jonas' overfor Nineve, og profetier hvor dette ikke ligger implicit, og som derfor er profetier om noget, der ganske enkelt blot vil ske, f.eks. hungersnøden i Ægypten.

Der kan måske nok herske nogen uenighed om, hvorvidt alene profetien eller også selve profeten diskvalificeres af en fejlagtig forudsigelse. Men nærlæser man 5.Mos.18,22 er pointen tydeligvis todelt, dels en fordømmelse af den fejlagtige profeti og det

eksempler på den slags.

³¹ Ef.4,7-13

³² Her særligt profeten som ophav til profetiske forudsigelser, retninglinjer herfor, såvel som navnet og association, der ligger heri.

³³ Apg.26 er et oplagt eksempel.

³⁴ Jvnf. Joel 3,1 som den klassiske passage.

³⁵ Ud fra konteksten er det tydeligt, at den profetiske gave, som omtales, er profetiske ord som en af de ni nådegaver eller Åndsåbenbaringer i 1.Kor.12,10, men ikke profettjenesten som tjenestegave jvnf. Ef.4,11.

faktum, at profeten er fremturet med det; dels en erklæring om, at [fra]³⁶ pågældende profet skal man "ikke frygte".³⁷ Ved en overfladisk læsning kan man få det indtryk, at alene forudsigelsen forkastes, ledsaget af et betryggende ord. Men det at "frygte" må oplagt læses analogt med brugen i Bibelen i øvrigt. Når der i Bibelen står "frygt Gud",³⁸ så bruges det ikke på samme måde som når der står "frygt ikke", men om at give den ærefrygt eller respekt, som tilkommer, i dette tilfælde Gud, i det andet profeten. Ordet om ikke at frygte den pågældende profet handler derfor næppe om, at man ikke skal "være bange" i den almindelige betydning af ordet, men at man ikke skal/behøver respektere vedkommendes tjeneste, selvom man da underforstået så heller behøver være bange for noget, vedkommende siger. Pointen er, at det (også) er fremadrettet. Der er næppe heller nogen mening i et udsagn om, at man ikke skal være bange for den forudsigelse eller dom, som nu bevisligt ikke er gået i opfyldelse. Det ville være overflødigt at nævne, hvis det alene var tilfældet.

Det er vel muligt, Gud havde kaldet vedkommende som profet, men her tilbagekalder Gud de facto tjenesten.³⁹ Pointen er nemlig, at man ikke i øvrigt skal tage imod, hvad der kommer fra vedkommende, men at man i stedet ikke længere skal behandle profeten som profet.⁴⁰

Man kan mene, at Gud sætter overliggeren højt ved at diskvalificere tjenesten på grund af en enkelt fejlslagen profeti, eller man kan mene, det kun gjaldt i Gamle Testamente. Men det bekræftes indirekte i Ny Testamente at det også samme er gældende her, og for nytestamentelige profetiske forudsigelser, idet der ved Agabos' profeti om hungersnøden

bekræftes, at denne gik i opfyldelse.^{41 42} Bibelens mønster og standard må derfor tages til efterretning. Hedenske og okkulte profeter har også nogle gange ret, og horoskoper kan ramme plet. Men Guds profeter tager aldrig fejl. Hvis man ophæver den præmis, udviser man en helt afgørende bibelsk grænsedragning.

Her må indskydes en bemærkning om betegnelsen "falsk profet", som til tider bruges lidt i flæng. Denne bruges både (fejlagtigt) som "skældsord" i forhold til kristne, folk er tilstrækkeligt uenige med; som betegnelse for den "almindelige" forfører, og endelig om den, der hævder at være profet, men som ikke er det. Sidstnævnte er strengt taget rigtigst rent sprogligt og er ikke forskelligt fra, at en falsk bror er en, som hævder at være kristen, men som ikke er det, eller at en falsk apostel hævder at være det, men ikke er det. Nu er det jo ikke sådan, at alle som ikke er kristne, dermed er falske brødre. Kun hvis de giver udseende heraf, rammer betegnelsen. Der er derfor ikke noget dybere problem i, at en person, hvis fejlagtige forudsigelser udelukker en tjeneste som profet, ikke behøver bære betegnelsen falsk profet og i stedet kan få en velsignet tjeneste på ethvert andet område, hvis vedkommende har selverkendelse og ikke fremturer med yderligere forudsigelser, som falder under profetens tjeneste, hvor vedkommende har diskvalificeret sig.

Eksempler fra Bibelen på kristologiske eller eskatologiske profetier er talrige og ikke temaet her, men hvis vi skal fremhæve nogle eksempler på almene profetiske forudsigelser i Skriften, så kunne vi fra Gamle Testamente nævne Josefs profetiske tolkning af faraos drøm mht. de syv gode år og syv

³⁶ Forskellige oversættelser varierer lidt mht. om det er profeten, man ikke skal frygte, eller om det er noget fra profeten, man ikke skal frygte. Typisk vil ældre, tekstnære oversættelser hævde, at det er profeten, som ikke skal frygtes. Man kan selvsagt diskutere, om dette er ordkløveri, men den bibelske konsekvens træder i hvert fald tydeligere frem ved en tekstnær læsning.

³⁷ "Hvis en profet taler i Herrens navn og hans ord ikke indtræffer og går i opfyldelse, da er det et ord, som Herren ikke har talt. I formastelighed har profeten talt; fra ham behøver du ikke at frygte noget." (5.Mos.18,22)

³⁸ F.eks. 1.Pet.2,7

³⁹ Man kan indvende, at Gud ikke fortryder sit kald og sine nådegaver, og omtalte "tilbagekaldelse" er rent praktisk. Guds kald over personen er vel det samme, uanset om dette omfatter et kald til profet, eller ikke, men en profet, man ikke længere skal *behandle* som profet, kan selvfølgelig ikke fortsætte i en sådan tjeneste eller blive betragtet som sådan i kirkelige kredse.

⁴⁰ Det følger logisk, at en profets troværdighed ikke i sig selv

understøttes af en påstand om, at "han forudsagde x". Troværdigheden afhænger af, at han ikke på andre tidspunkter har forudsagt noget, som ikke gik i opfyldelse, og (implicit) at vedkommende tjener ud fra en kirkelig kontekst, som kan stå inde for netop dette.

⁴¹ Apg.11,28

⁴² Det er sandt, at mange "falske profeter" gennem tiden har fremkommet med fejlagtige forudsigelser, men ikke nødvendigvis alle hævder, at de fik dem gennem profetisk åbenbaring, men hævder dem på basis af en fortolkning af diverse bibeltekster, hvor vidtløftlig denne end måtte forekomme andre. Både Jehovas Vidner udenfor Kirken og Syvendedagsadventisterne i periferien heraf kunne vel nævnes som eksempler. Måske er "falsk lærer" i sådanne tilfælde en mere korrekt karakteristik end "falsk profet", men spørgsmålet er, om det reelt gør nogen forskel, om man diskvalificerer sig gennem en falsk forudsigelse eller gennem en falsk tilgang til Skriften.

magre år;⁴³ Elias' forudsigtelse af Jesabels endeligt;⁴⁴ profetien om jødernes tilbagevenden i Daniels bog;⁴⁵ såvel som Jonas' betingede forudsigtelse af Nineves endeligt. I Ny Testamente opererer Jesus også selv i profetens tjeneste og kommer her med flere profetiske forudsigtelser både af eskatologisk og af almen karakter;⁴⁶ ⁴⁷ ligesom der er eskatologiske forudsigtelser af både Paulus og Peter og naturligvis i Johannes' Åbenbaring. Af profetiske forudsigtelser af almen karakter har vi i Ny Testamente først og fremmest Agabos' forudsigtelse af Paulus' tilfangetagelse⁴⁸ samt af en kommende hungersnød.⁴⁹

Når man betragter de bibelske eksempler på profetiske forudsigtelser, så er det værd at bemærke, at de faktisk er meget operative. De er af aktuel og personlig relevans, og det er muligt at handle på dem. Josef forudsiger således ikke blot, at der på et eller andet tidspunkt skal komme nogle gode år og derefter nogle dårlige år. Det er aktuelt, og der er syv af begge, så der kan planlægges ud fra profetien. Agabos' forudsigtelse om den kommende hungersnød var også konkret; der ville blive tale om hungersnød, som man mentalt og praktisk ville kunne forberede sig på, ikke om en uspecificeret ulykke, og tidsmæssigt faldt den relativt kort efter;⁵⁰ mens mere langsigtede men almene profetier som f.eks. fra Daniels bog om jødernes tilbagevenden har et præcist åremål på.⁵¹ Man kan næppe sætte en firkanteret regel op, men det er oplagt ud fra de bibelske eksempler, at forudsigtelserne er umiddelbart forstående eller retter sig mod en nær fremtid, hvis ikke de rummer en mere præcis tidsangivelse, ligesom de

er præcise mht. det, de forudsiger. Hertil er de af relevans for modtageren. Kirken i Apostlenes Gerninger ville jo selv komme til at stå i hungersnøden, jøderne i Ægypten under Josef ligeså, og Paulus' tilfangetagelse var oplagt relevant for ham selv.⁵² Omvendt er der (naturligvis!) ikke eksempler på forudsigtelser af hungersnød i Kina, selvom sådanne utvivlsomt også har forekommet, eller af fjerne og for modtagerne uvedkommende begivenheder, det være sig kristenforfølgelserne under Nero, jødefølgelserne under Hitler eller reformationens komme.

Profetiske forudsigtelser gives nemlig ikke for at imponere, for at stimulere vores intellektuelle nysgerrighed eller som en form for Gudsbevis, men som udtryk for Guds omsorg i situationen, og selvom formen kan have noget "spektakulært" over sig, er det en pointe, som ikke må glemmes.

5.

Profetisk betjening angår her den profetiske dimension i mødet med andre mennesker gennem de såkaldte åbenbarings- og talegaver blandt de ni Åndens gaver eller åndsåbenbaringer, som Paulus remser op i 1.Kor.12,7-10.⁵³ ⁵⁴ Det omfatter profetiske ord, som sprogligt – ofte begge kaldt "profetier" – ligger tæt op af profetiske forudsigtelser, ligesom det omfatter visdomsord og kundskabsord, såvel som bedømmelsens gave.⁵⁵ Naturligvis kan personlig betjening rumme en profetisk forudsigtelse, som falder under det foregående punkt, ligesom man under personlig betjening eller til kirkens møder kan

⁴³ 1.Mos.41

⁴⁴ 2.Kong.9,10

⁴⁵ 70 år iflg. Jer.29,10 og Dan.9,2

⁴⁶ F.eks. Luk.22,61

⁴⁷ Det er almindeligt antaget, at Jesus i sine år her på jorden midlertidigt aflagde sin almagt og opererede under Åndens udrustning analogt til den måde, Åndens gaver og udrustning kommer over den nytestamentelige troende, fremfor at gøre brug af sin almagt til f.eks. helbredelser. Analogt må antages mht. profetiske ord og forudsigtelser, selvom det vel kan diskuteres, om nogle af Jesu ord her baserer sig på hans forudgående viden, der åbenlyst fremgår andre steder, f.eks. i hans reference til at have set Satans fald (Luk.10,18). Almene profetier fra andre er derfor af større interesse for os som eksempler.

⁴⁸ Apg.21,10-11

⁴⁹ Apg.11,28

⁵⁰ Den kom under kejser Claudius, og Jesus blev korsfæstet under kejser Tiberius, der blev efterfulgt af kejser Caligula i en kort periode på cirka 3 år, før denne blev efterfulgt af kejser Claudius, så tidsrammen fra det profetiske ord til dets opfyldelse være relativt kort, hvilket også synes at fremgå af, at der umiddelbart tages beslutning om hjælp til de troende i Jerusalem.

⁵¹ 70 år som tidligere nævnt, jvnf. Dan.9,2

⁵² Det er her interessant, at Paulus så at sige sidder advarslen overhørig. Mange af os ville antagelig have tolket et profetisk ord som det givne, som en advarsel fra Gud om ikke at drage af sted. Nogle gange kan dette naturligvis også være tilfældet. Men teksten indikerer ikke, at Paulus er oprørsk overfor det profetiske ord eller afviser det, så pointen må være, at det blev givet for at forberede Paulus og for at give ham et informeret valg.

⁵³ "Det, som Ånden åbenbarer, får hver enkelt til fælles gavn. Én får gennem Ånden den gave at meddele visdom, en anden kan ved den samme ånd meddele kundskab. Én får tro ved den samme ånd, en anden nådegaver til at helbrede ved den ene og samme ånd, og igen en anden får kraft til at gøre mægtige gerninger. Én får den gave at tale profetisk, en anden evnen til at bedømme ånder; én får forskellige slags tungetale, en anden evnen til at tolke tungetale." (1.Kor.12,7-10)

⁵⁴ De såkaldte "kraftgaver", omfattende helbredelser, mirakler/undergerninger og tro falder udenfor *det profetiske* og i stedet under *det mirakuløse*, ud fra artiklens indledende definitioner.

⁵⁵ Tungetale og tyding af tunger falder qua sin karakter nok udenfor den profetiske betjening, selvom tyding af tunger vel rettelig kan fungere analogt hertil, hvor budskaber gives i tunger.

opleve personlig profetisk ledelse. Pointen er her de profetiske udtryk, som hører betjeningen til ved kirkenes møder eller på tomandshånd, og som er givet af Gud hertil.

I det følgende forstås de førnævnte begreber ud fra en pentekostal referenceramme, altså som Åndsinspirerede ytringer eller åbenbarelses, og ikke blot (eller alternativt) som en gave til at prædike med klarhed og aktualitet, besidde visdom og kundskab eller kunne anvende sin sunde fornuft, som traditionelle ikke-karismatikere typisk har tolket de pågældende passager.

Sprogbrugen i Bibelen er næppe helt stringent, og vendinger som at "tale profetisk" kan angive såvel profetiske ord såvel som en prædiken, der rammer plet. Her må man nogle gange søge i den konkrete kontekst for at vide, om der er tale om det ene eller det andet, ligesom det ikke altid er helt klart, om den gave, der var i brug i en given af Bibelens passager, var f.eks. visdom, kundskab eller profetisk tale. Imidlertid er det klart ud fra Bibelen, at der er tale om gaver, der gives i mødet med andre og i betjening af andre. De gives med Bibelens ord "hver enkelt til fælles gavn", og det er derfor rimeligt at betragte disse under et som "betjeningsgaver".

Da de gives til fælles gavn, i konteksten af mødet med og betjeningen af andre, så er der naturligvis ikke belæg for at få et profetisk ord til sig selv som opmuntring eller for at kalde et nedslag af personlig ledelse for et visdomsord til en selv. Den profetiske betjening og de gaver hhv. eksempler, som gives i så henseende, er altid rettet mod andre, og det mønster, man ser i Bibelen, bekræfter naturligvis dette.

Profetisk betjening kommer dels til udtryk i kirkenes (lukkede) samlings,⁵⁶ hvor særligt profetiske ord er nævnt og fremhæves. Et af det bedste eksempler er her, da Ånden talte til Paulus og Silas om at

rejse ud,⁵⁷ og hvor det profetiske ord bliver en katalysator og en bekræftelse overfor kirken. Der henvises også til profetiske ord over Timoteus,⁵⁸ selvom vi ikke kender disses præcise indhold. Dels forekommer profetisk betjening i det udadrettede møde med andre mennesker. Jesu profetiske betjening med kundskabsord til den samaritanske kvinde er et godt eksempel;⁵⁹ men eksempler på Åndens gaver går igen gennem Evangelierne og Apostlenes Geringer.

Der gives i Skriften nogle få, grundlæggende retningslinjer. Profetiske ord defineres som værende til "opbyggelse, formaning og trøst",⁶⁰ hvilket gør dem til et udtryk for Guds hjerte og vilje i situationen, fremfor forudsigelser. Tilsvarende lægges der op til en umiddelbar bedømmelse. "De andre" skal bedømme, siges der,⁶¹ selvom det nok praktiseres for sjældent. Der er intet af afvente, eftersom der ikke er tale om en forudsigelse, og bedømmelsen må derfor gå på dels den bibelske overensstemmelse,⁶² dels på overensstemmelse med det, Gud allerede har talt eller virket i modtageren.⁶³

I modsætning til profetiske forudsigelser er det her budskabet, som bedømmes, ikke budbringeren. Bibelen udelukker ikke, at den profetiske betjening kan rumme fejl, men insisterer i stedet på åbenhed og løbende bedømmelse for at sikre sundheden heri.⁶⁴

Guds omsorg og interesse i mennesker er også her omdrejningspunktet for gaverne, hvilket ikke mindst er tydeligt mellem Jesus og den samaritanske kvinde. Den profetiske betjening gives ikke for at imponere eller skabe en platform, men fordi Gud har hjerte for mennesker, og intervenerer med overnaturlig viden, ligesom han til andre tider intervenerer med overnaturlig kraft.

anden type af profetisk betjening, ej heller kundskabsord er kundskab om fremtiden, og både kundskab, visdom og bedømmelse må besidde en tilsvarende støttende, styrkende og afklarende karakter, og bedømmelsen tilsvarende gå på budskabet fremfor budbringeren. Naturligvis må og vil der ske en bedømmelse af budbringeren, hvis der er et mønster af profetiske ord, kundskabsord mv. som i utakt med de omstændigheder, de taler ind i. Ikke alle har disse gaver eller oplever dem regelmæssigt i deres liv. Men det er ikke sådan, at en fejl indenfor den profetiske betjening udelukker, at pågældende fremover vil kunne bruges indenfor samme, som tilfældet er med profettjenestens forudsigelser. De behandles som enhver anden gave, som noget der skal forvaltes ordentligt, og hvor der om nødvendigt kan korrigeres, men hvor der også er rum for vækst og plads til forbedring.

⁵⁶ 1.Kor.14,29

⁵⁷ Apg.13,2

⁵⁸ 1.Tim.4,14

⁵⁹ Se Johs.4

⁶⁰ 1.Kor.14,3

⁶¹ 1.Kor.14,29

⁶² Med en mulig kliche så er et profetisk ord om, at man kan/skal forlade sin ægtefælle til fordel for en anden naturligvis her ligetil at bedømme, fordi den falder klart og tydeligt udenfor Bibelens rammer.

⁶³ Ordet til Paulus og Silas indikerer således, at Gud allerede havde talt til dem, "som jeg har kaldet dem til" står der jo i Apg.13,2, og de ville og burde derfor have kunnet afvise en profeti, som gik i en helt anden retning.

⁶⁴ Man vil med rimelighed kunne anlægge samme linje overfor

6.

Udover budskaber rettet mod andre, såvel som betjening af andre, så er der i Bibelen mange eksempler på, at Gud deler af sin viden, hvilket pr. definition er profetisk, da det løfter os op over det, vi kan vide og observere i det naturlige. I nogle situationer er det i konteksten af personlig ledelse, som behandles i næste afsnit, men i andre tilfælde går den viden udover dette, og den kontekst, som Bibelen placerer den slags i, er hos forbederen.

Der er få eksempler at trække på, men mødet med Simeon, da Josef og Maria bringer Jesus til templet, er et godt eksempel.⁶⁵ Simeons forudsigelse gives her på tomandshånd og helt personligt, og ud fra konteksten er det tydeligt, at han ikke har et offentligt budskab at forkynde om Jesus, men blot deler sin profetiske viden overfor de få, som den personligt vedrører. Det er ubestrideligt profetisk i den bredere betydning af ordet, men i en helt anden betydning end profetens forudsigelser; her ser vi i stedet forbederens profetiske indsigt.

Guds samspil med Abraham inden Sodomas og Gomorras ødelæggelse,⁶⁶ er et andet og oplagt eksempel fra Gamle Testamente. Abraham betegnes ikke som profet, men Gud taler til ham og deler sine planer, og Abraham beder ud fra dem. Det er essensen af en forbeder. Man må formodningsvist antage, at Gud lige vel kunne have delt en anden situation, som Abraham var ubekendt med, og ansporet Abrahams forbøn ind i denne.

Endelig bør man nævne Epafras, hvis bøn for kirkerne holdes frem på en særlig måde.⁶⁷

Med andre ord, Gud åbenbarer ting for dem, vi nu om dage typisk ville kalde forbedere, og som vi alternativt måske kunne kalde åndeligt lydhøre. Men (!) som 1) ikke er givet et budskab at tale ud, 2) hvis budskab/viden ikke er endegyldigt som profetens forudsigelse er.

Abrahams reaktion på det, Gud fortæller ham, er her forbilledlig. Han annoncerer det ikke for sin husstand. Slår ikke budskabet op på Sodomas mure. Rundsender ikke et nyhedsbrev. Nævner det ikke på Facebook. Deler det end ikke i sin bedegruppe. Han taler ikke med mennesker, men med Gud. Og han beder om, at det ikke må ske. Selvom det er Gud selv, som her handler, og ikke blot en udefrakommende ulykke, så prøver Abraham at afvende det.

Man kunne nok forestille sig enkelte, som ville "bakke op" om Guds beslutning i bøn, men Abraham gør nærmest det modsatte, for han kender hjertet bag ordene.

Tilsvarende kan siges om Paulus, som gentagne gange opfordrer til forbøn i forbindelse med hans missionsrejser og forkyndelse af evangeliet, men holder sig i generelle vendinger uden at blive specifik. Det samme gælder Epafras. Tænkeligt havde Gud talt til Epafras om en del ting i lønkammeret, ligesom han talte til Abraham, og Epafras kunne vel have sagt til Paulus, "Du, Paulus, kan du ikke lige minde kolossenserne om at være med til at bede om det her, Gud har vist mig..." Men Epafras modstår fristelsen. Det var en sag mellem ham og Gud – og måske mellem tusind andre enkeltpersoner og Gud.

En anden grund til, at forbederens viden ikke skal deles og udbasunereres, som profetens forudsigelser skal, er at den er stykkevis og stadig åben for forandring.

Naturligvis er den også fejlbarlig. Måske har man hørt forkert. Det, Gud sagde, kom måske ikke fra Gud, men fra en selv eller var en misfortolkning af et billede, syn, indtryk osv. Forbederen er som alle andre ikke hævet over menneskelig fejlbarlighed. Men selv hvor det vitterligt er fra Gud, er det ikke fastlagt, som profetens forudsigelse er. Sodomaa kunne være blevet skånet. Måske. Hvis Abraham havde været dristigere og ikke standset ved de ti retfærdige. De lukkede døre kan åbnes. Og de åbne døre kan lukkes. Det afhænger (bl.a.) af, hvordan forbederne reagerer på det, Gud fortæller dem. De får et glimt af en mulig fremtid, mens profeten, som Gud giver forudsigelsen, ser et glimt af den reelle fremtid.

7.

Endelig er den profetiske dimension synlig i relation til profetisk ledelse. Igen er det et område, hvor Gud forstærker den naturlige dimension, på samme måde som forudsigelser er på et andet niveau end prognoser, profetisk betjening er på et andet niveau end menneskelig visdom og rådgivning, og profetisk viden er på et andet niveau end almindelig information og viden. Det betyder naturligvis ikke – heller ikke her! – at den kristne ikke skal benytte sig af naturlige virkemidler, her naturlig ledelse, f.eks.

⁶⁵ Luk.2,25-35

⁶⁶ 1.Mos.18,16-

⁶⁷ Kol.4,12-13

sund fornuft eller kendskab til Guds Ords principper og retningslinjer. Men det betyder, at der også her er ekstra en dimension, som er tilgængelig for den nytestamentelige troende.

Profetisk ledelse kan angå viden om et personligt anliggende, men det kan også blot være en tilskyndelse i en bestemt retning uden nødvendigvis at rumme viden om baggrunden for den konkrete ledelse. Den kan opleves intenst, som en hørbar tiltale,⁶⁸ i et syn,⁶⁹ i en drøm,⁷⁰ som en tilskyndelse⁷¹ og formodentlig også som en mere diskret, intuitiv ledelse, som Jesus formodentlig følte, da han følte, han "måtte" gå gennem Samaria.⁷² Udover de praktiske eksempler er profetisk ledelse fremhævet i løftet om Helligåndens udgydelse.⁷³

Man må tilsvarende under personlig ledelse henvise det, som ikke er strengt personligt, men dog indenfor den enkeltes sfære i modsætning til forbederens bredere viden. Således f.eks. pastorens ledelse mht. sin kirkes retning eller forælderen ledelse mht. familiens gøren og laden.

Der er jvnf. de førnævnte eksempler en væsentlig variation, men af forholdsvis indlysende årsager står der ikke noget om bedømmelse af profetisk ledelse. Det er ikke en sag for kirken, og skal derfor ikke bedømmes af kirken. Det giver sig selv, at også denne kan rumme fejl, i og med at den opleves af og gennem ufuldkomne menneskers ufuldkomne personlighed og sind, og at dette ikke i sig selv diskvalificerer eller udelukker profetisk ledelse i fremtiden. Bedømmelsen er normalt også ligetil. Hvis Kornelius ikke havde været hjemme, ville Peter kunne have regnet ud, at det ikke var et syn, men måske en hallucination eller noget lignende. Hvis Gud viser en, hvem man skal giftes med, men vedkommende så viser sig allerede at være gift, så ditto.

Den profetiske ledelse er i sagens natur knap så synlig, og slet ikke så spektakulær som andre aspekter af det profetiske, men der er stadig tale om en reel profetisk dimension i den nytestamentelige kirke, som var fraværende før, men meget nærværende nu, og som samtidig ikke må sammenblandes med forbederens generelle viden, eller tjenestens profetiske betjening, endsize profetens sikre forudsigelser.

8.

Der er utallige eksempler i Skriften på den profetiske dimensions tilstedeværelse i kirkens liv, men der er også eksempler på misbrug og uklog omgang med de profetiske gaver. Kirken i Korinth er her den klassiske prügelnabe på grund af de fejl, som Paulus adresserede, og som forekom i kirken. Gaverne blev brugt uden hensyn til helheden, og tilsyneladende var der en overoptagethed af visse gaver på andres bekostning, ligesom kirken i almindelighed bar præg af mangel på modenhed og lederskab. Men også i Tessaloniki var der problemer, idet folk skabte forvirring med "profetiske" ord om Jesu snarlige komme.⁷⁴ De fleste, som har været kristne i nogle år i karismatiske sammenhænge, vil nok også have stødt på tvivlsomme profetier eller en håndtering af det profetiske, som man kunne sætte en del spørgsmålstegn ved.

Det kan naturligvis ikke undgås, at der begås fejl, og at menneskelig ufuldkommenhed spiller ind. I korinternes tilfælde synes der også at være en umoden, men til dels forståelig betagethed af de åndelige gaver. Den nye kristne, som for første gang modtager et præcist profetisk ord, kan godt i sin første begejstring negligere den naturlige ledelse og sunde fornuft til fordel for en overåndelig forventning om ene og alene profetisk ledelse. Det er en klassisk og forventelig "begynderfejl", men der er mere grundlæggende årsager til fejl og frustrationer, som ofte overses.

Det er oplagt, at hvis man ikke skelner mellem de forskellige typer af profetiske udtryk og håndterer dem hver især, som de skal, ud fra de bibelske tekster og det bibelske mønster, så kan der opstå forvirring. En typisk fejl er sammenblandingen af profetiske ord og profetiske forudsigelser. Et profetisk ord kunne f.eks. lyde i retning af "Herren kalder dig ind i en tjeneste som evangelist". Men et profetisk ord er jo til opbyggelse, formaning og trøst og ingen garanti i sig selv. Det udtrykker Guds vilje og bekræfter i eksemplet en kaldelse overfor en person som måske havde brug for bekræftelse eller opmuntning. Men opfyldelsen er afhængig af vedkommendes eget gensvar og vil naturligvis ikke "gå i opfyldelse", hvis vedkommende i stedet graver gaven

⁶⁸ Se Paulus på Damaskusvejen i Apg.9

⁶⁹ Jvnf. Peters syn i Apg.10 eller Paulus i Apg.27,3

⁷⁰ F.eks. overfor Josef i Matt.1,20 eller overfor Paulus

⁷¹ Formodningsvist i Apg.16,7 hvor Helligånden ikke tillod dem

at rejse videre.

⁷² Johs.4,4

⁷³ Joel 3,1

⁷⁴ 2.Tess.2,2

ned eller fravælger den til fordel for sin karriere. Tilsvarende er "opfyldelsen" måske afhængig af kirkenes forbøn, eller at andre er lydhøre og tager imod den gave, Gud giver. Der kan sagtens opstå frustrationer, hvis profetiske ord modtages som stensikre forudsigelser. På den anden side kan det, som skulle være formidlet som et profetisk ord eller et opmuntringsord, af en lidt for ivrig formidler måske blive spidsformuleret som "du kommer til at forkynde for mange" eller noget i den stil, som går udover rammerne og skabelonen for profetiske ord og sprogligt bliver en forudsigelse, hvis manglende opfyldelse skaber frustrationer og miskrediterer tjenesten til den, som kom med ordene.

Det er her vigtigt at skelne mellem et profetisk ord, der retter sig mod fremtiden i en ånd af opmuntring, formaning eller trøst, og en profetisk forudsigelse, der direkte fortæller om fremtiden.

Noget tilsvarende kan ske i forbindelse med forbederens profetiske viden. Hvis den viden, som ikke var tiltænkt at blive delt, undtagen måske på tomandshånd eller i en mindre, lukket kreds, bliver delt i en større kreds og det mulige billede af fremtiden bliver præsenteret som et "Gud viste mig, at..." så kan det både vise sig ikke at gå i opfyldelse og stemple pågældende som falsk profet, ligesom det potentielt kan fjerne fokus fra det, som var Guds hensigt, nemlig forbøn.

Måske nogle vil protestere og hævde, at det er deres pligt at videregive, hvis Gud viser dem ting, f.eks. med henvisning til Ez.3,16-21. Men det er en fejlslutning. Teksten angår alene *profeten*, som har fået et budskab fra Herren at videregive, ikke forbederen, som får en viden at bede udfra. Sat på spidsen, hvis en forbeder oplever en trussel, det være sig en byrde for nogle missionærer eller en advarsel om f.eks. et terrorangreb eller tilsvarende, eller omvendt oplever en byrde for at bede om en aktuelt åben dør for evangeliet i en given kontekst, så skal vedkommende tale med Gud og ikke tale med mennesker. Tilsvarende gælder den personlige profetiske ledelse. Hvis nogen f.eks. måtte føle sig advaret mod at tage en bestemt tog- eller flyafgang eller tilskyndet til at investere i dette og hint, så er dette ikke et mandat til at advare alle andre hhv. opfordre alle andre til samme. Hvis Gud lægger en bestemt person på ens hjerte og måske deler bestemte, konkrete behov eller problemer, så er det heller ikke ens-

⁷⁵ Hvis nogen måtte være uenig i de konkrete eksempler, kan de

betydende med, at dette nødvendigvis skal deles med vedkommende eller med andre. Gud formidler det profetiske i hver sin kontekst og med hver sit formål, rækkevidde og forpligtelse tilknyttet, og her må man stole på, at Gud taler til dem, der skal tales til, og sikrer forbøn for dem, der skal bedes for, og så ellers blot selv handle eller bede ud fra det, Gud måtte vise en.

En mere lumske fælde er det faktum, at den profetiske dimension kan sameksistere med usund lære eller individuel synd. En gave, selv en stærk gave, er ikke en guddommelig blåstempling af personen, og en "betjeningsgave" overfor tredjemand er heller ikke ensbetydende med, at pågældende evner at opfangne Guds personlige ledelse eller irettesættelse endelige korrektion af læremæssige fejl. Det profetiske må derfor ikke kobles af det naturlige, f.eks. det der med almindelige evner og færdigheder kan læses ud af Bibelen, og den profetiske tjeneste er ikke hævet over "mindre profetiske" tjenesters input og korrektion.

Endelig er det værd at nævne det frustrerende, men uomgængelige faktum, at det profetiske formidles gennem vores indre "filter", hvad enten dette sker bevidst eller ubevidst. Et tænkt, men plausibelt eksempel vil illustrere problemstillingen. Paulus opfordrer Timoteus til at drikke noget vin for sin maves skyld, og i princippet ville der derfor næppe være noget i vejen for, at en tilsvarende visdom kunne formidles gennem et profetisk ord til den, som måtte være usikker på, om det var ok. Bibelen taler tilsvarende om gyldige skilsmissegrunde, og at man i så tilfælde er fri til igen at gifte sig. Også her ville man principielt kunne forestille sig et profetisk ord om dette til den, der af ubibelske grunde havde anfægtelser herover. Bibelen forhindrer heller ikke kvinder i at forkynde ordet, og igen burde den sandhed også kunne bekræftes af en profetisk opmuntring overfor den, der måtte have anfægtelser herom.⁷⁵

Imidlertid har jeg aldrig hørt om, og har vanskeligt ved at forestille mig, at en person, som mente, at al indtagelse af alkohol var synd, ville eller kunne formidle Guds – bibelske! – tiltale, jvnf. det første eksempel. Og det er lige så svært at forestille sig, at den, som kategorisk afviser, at fraskilte kan giftes, eller som kategorisk afviser kvindelige forkyndere,

let erstattes med andre, men med samme pointe.

ville kunne formidle Guds – bibelske! – tiltale i det andet og tredje eksempel.

Vi vil gerne tro, at det profetiske formidles "ufiltreret", og at den, som udtaler et profetisk ord eller formidler noget andet profetisk, blot gengiver det, som vedkommende får fra Gud. Men der er næppe tvivl om, at der er et filter i os alle, bestående af værdier og teologiske holdninger, som indvirker på formidlingen, og som enten får os til bevidst at "censurere" det, vi fik, eller (måske oftere) ubevidst blokerer for det. Det var vel heller ingen garanti for, at Peter, da han fik synet af dugen med de urene dyr, ikke kunne have "bedømt" dette som værende ikke fra Gud og afvist det af teologiske årsager, fremfor at blive den første hedningemissionær?

Det rejser en væsentlig pointe. Nemlig at sund profetisk formidling er afhængig af sund teologi såvel som en sund personlighed.

Bibelen giver også eksempler på profeter, der profeterer ud fra deres "eget hjerte"⁷⁶ eller "egen ånd" jvnf. ældre oversættelser. Her er der ikke blot tale om et filter, men om noget indbildt, de troede var fra Gud, men som ikke var fra Gud og i stedet udsprang af noget i dem selv. Ikke iflg. konteksten dæmonisk påvirkning og forførelse, men måske snarere noget i retning af personlige kæpheste, sjælelige "issues" eller et alt for påvirkeligt sind.

Ikke kun i Hollywood, men også indenfor kirkelige kredse portrætteres profeter eller profetiske tjenester ofte som lidt underlige, sære og unormale. Men det er ikke det billede, Bibelen viser os, eller som Jesus selv demonstrerer. Vel gjorde Jesus ting, som ikke alle forstod, men hans profetiske formidling er ikke overgearret, og han eksemplificerer det *naturligt overnaturlige* i f.eks. mødet med den samaritanske kvinde og i den praktiske betjening og mødet med andre mennesker. Tilsvarende var både Paulus, Peter og Johannes, der personligt levede i den profetiske dimension og formidlede profetisk viden til andre, integreret i kirkelivet, og havde en jordnær og klar teologi.⁷⁷

Med de bibelske eksempler og den førnævnte problemstilling in mente, så bør man forvente (forlange?) af profetiske tjenester, at de er sunde kristne med en sund teologi og en balanceret personlighed, snarere end det omvendte. At der er tale om mennesker, som også i resten af deres liv eksemplificerer

discipelskab, indbyrdes kærlighed og gensidig underordning i et kristent fællesskab. For det er de træk, der sikrer en uforstyrret formidling af det, der er sandt og sundt og bibelsk, og manglen på samme, der i mange tilfælde har været den bagvedliggende årsag, når det profetiske kører skævt.

Den virkelige årsag til, at det profetiske nogle gange er kørt af sporet, er det samme, som når det naturlige eller det mirakuløse er kørt af sporet: nemlig at det står alene. Konkret når det profetiske ikke får modspil fra en reflekteret teologi, der kan "indramme" det profetiske i helheden, og ikke får modspil fra det praktiske/-diakonale, som "inkarnerer" det profetiske i en profan verdens praktiske virkelighed. Her er der en pendant til Paulus' ord om kraft, kærlighed og sund fornuft, her blot med trioer af det profetiske, det naturlige og det mirakuløse. Ingen af de tre kan stå alene, og ingen kan undværes.

⁷⁶ F.eks. Ez.13,2

⁷⁷ Tænk på apostlen Johannes' sidste og legendariske "elsk

hverandre" prædiken, eller Paulus' systematiske og gennemtænkte forståelse af kristendommen i sine breve.